

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

31.07.2018. Nr. 1-11/778

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai

*Par Rīgas domes 05.02.2013. saistošo noteikumu
Nr.206 "Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu
apsaimniekošanas un lietošanas noteikumi" 14.¹ punkta
piemērošanas skaidrojumu*

Konkurences padome (turpmāk – KP) 28.07.2016. saņēma SIA "Mobilly" iesniegumu par Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" veiktajiem Konkurences likuma (turpmāk – KL) pārkāpumiem, kurā norādīts, ka no 01.07.2016. norēķinos par Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu lietošanu, izmantojot *Rīdzinieka karti*, ir piemērojama 20% atlaide autostāvvietas lietošanas maksai B, C un D zonā, taču SIA "Mobilly" klientiem tiekot liegta iespēja saņemt iepriekš minēto atlaidi, izmantojot to elektroniskās naudas kontus, kaut arī šie klienti ir *Rīdzinieku kartes* turētāji (turpmāk – Iesniegums). Iesniegumā lūgts ierosināt pārbaudes lietu un izvērtēt Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" (turpmāk – RS) rīcības atbilstību normatīvajos aktos noteiktajam.

KP ir izvērtējusi Iesniegumā minētos apstākļus, kā arī ieguvusi informāciju no RS un Rīgas domes (turpmāk – RD) par RD 05.02.2013. saistošo noteikumu Nr.206 "Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas noteikumi" (turpmāk – RD saistošie noteikumi Nr.206) piemērošanu. Izvērtējot iepriekš minēto, KP ir konstatējusi turpmāk norādīto.

Saskaņā ar RD saistošajiem noteikumiem Nr.206 RD ir deleģējusi veikt maksas autostāvvietu ierīkošanu, apsaimniekošanu un pārvaldīšanu RS. Vienlaikus, saskaņā ar RD saistošajiem noteikumiem Nr.206, RS veic *Rīdzinieka kartes* izsniegšanu un administrēšanu. RD saistošo noteikumu Nr.206 noteiktās prasības, cita starpā, nosaka norēķinu veidus par autostāvvietu lietošanu, kā arī kārtību, kādā ir piemērojama atlaide autostāvvietas lietošanas maksai B, C un D zonā.

RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punkts nosaka, ka maksas autostāvvietas lietotājam par transportlīdzekli maksas autostāvvietu pilnvarotā apsaimniekotāja noteiktajā kārtībā, norēķinos izmantojot *Rīdzinieka karti*, ir pieejama 20% atlaide autostāvvietas lietošanas maksai B, C un D zonās. RS, pamatojoties uz šo RD saistošo noteikumu Nr.206 prasību, *Rīdzinieka kartes* turētājiem, lai saņemtu atlaidi B, C un D zonās, faktiski ir uzlikusi par pienākumu atvērt un izmantot elektroniskās naudas kontu, ko uztur un administrē SIA "Rīgas karte".

KP norāda, ka RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punktā ietvertais nosacījums

“norēķinos izmantojot Rīdzinieka karti” un par to sniegtais RD skaidrojums ir ierobežojis pakalpojumu sniedzēju konkurenci. Veicot apmaksu par autostāvvietu, izmantojot gan RS SMS Rīga (Rīga Card) mobilo aplikāciju, gan SMS pakalpojumu, Rīdzinieka karte tiek izmantota vienreizēji – tikai kā personas identifikators, brīdī, kad tiek aktivizēts elektroniskās naudas konts. Turpmāk, izmantojot RS SMS Rīga (Rīga Card) mobilo aplikāciju vai SMS pakalpojumu, norēķini tiek veikti no elektroniskās naudas konta, un attiecīgi Rīdzinieka karte norēķinos vairs netiek izmantota. Tādējādi arī tie Rīdzinieka kartes īpašnieki, kuri atver SIA “Rīgas karte” administrēto elektroniskās naudas kontu, faktiski neizmanto Rīdzinieka karti savos norēķinos par autostāvvietu lietošanu. Līdz ar to KP ieskatā būtu nepieciešams panākt, ka atlaides par autostāvvietas lietošanu tiešām ir pieejamas personām ar atbilstošu statusu, ko apliecina Rīdzinieka karte, nevis pienākumu konkrētām personām izmantot konkrētu norēķina pakalpojuma sniedzēju SIA “Rīgas Karte”.

KP 25.10.2016. savu viedokli ir nosūtījusi RD ar lūgumu sniegt skaidrojumu par RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punkta tvērumu un piemērošanu attiecībā uz noteikto prasību atlaides iegūšanai, norēķinos izmantot Rīdzinieka karti, kā arī pamatojumu šādas prasības noteikšanai.

14.11.2016. RD ir sniegusi atbildi uz KP 25.10.2016. vēstuli, kurā paskaidro, ka “Rīdzinieka kartes projekts ir Rīgas pilsētas pašvaldības īstenota iniciatīva, kuras ietvaros pašvaldības iedzīvotājiem ir tiesības saņemt savā ziņā lojalitātes karti, kas nodrošina tās īpašniekam tiesības saņemt zināmus pašvaldības nodrošinātus labumus un priekšrocības. [...] šī karte vienlaikus ir motivācijas mehānisms citu pašvaldības atbildības sfērā esošo jautājumu risināšanai – konkrētajā gadījumā privātās transportlīdzekļu plūsmas ierobežošanai Rīgas vēsturiskajā centrā. Tātad samazinātā maksa par Rīgas pašvaldības maksas autostāvvietu lietošanu ir noteikta, lai ierobežotu privāto transportlīdzekļu plūsmu Rīgas vēsturiskajā centrā A un R zonā, tādējādi regulējot transportlīdzekļu plūsmu Rīgā un motivējot privātos transportlīdzekļus novietot tālāk no Rīgas vēsturiskā centra. [...]”

Rīdzinieka karte atbilstoši RD 13.05.2014. lēmuma Nr.1111 “Par Rīdzinieka karti” (turpmāk – lēmums Nr.1111) pirmajam punktam ir personalizēta viedkarte (e-talons), kura ir izmantojama norēķiniem. Tādējādi Rīdzinieka karte ir uzskatāma par maksājumu instrumentu Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma izpratnē un tās izmantošana norēķiniem pēc būtības nevar būt interpretējama citādāk, kā to interpretē RS.

RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punkts ir interpretējams sistēmiski, ņemot vērā lēmuma Nr.1111 noteikto regulējumu un mērķi, kā arī maksājumus reglamentējošajos aktos ietvertos noteikumus. Šāda interpretācija atbilst nozarē ierastajai izpratnei par viedkartes izmantošanu norēķiniem. Tā kā Rīdzinieka karte ir viens no RD saistošajos noteikumos Nr.206 paredzētajiem norēķinu veidiem, RS ir tiesības piemērot RD saistošajos noteikumos Nr.206 noteikto pazemināto tarifu likmi tikai tad, ja tiek izmantota Rīdzinieka karte kā maksājuma instruments ar tai piesaistītu maksājumu kontu. Šāda prasība attiecas uz visiem gadījumiem, kad persona vēlas veikt maksājumu ar Rīdzinieka karti – gan tad, ja par pakalpojumu maksā ar viedkarti parkomātā, gan izmantojot SMS vai mobilo aplikāciju. Turklāt RS ir pienākums nodrošināt, ka atlaides tiek piešķirtas nevis personām, kuras ir Rīdzinieka kartes turētājas, bet tām, kuras ir Rīdzinieka kartes turētājas ar tiesībām to izmantot (t.i., izmantošanas brīdī atbilstot noteiktiem kritērijiem) atbilstoši RD noteiktajām prasībām. Līdz ar to Rīdzinieka karte katrā apmaksas reizē tiek izmantota kā statusu apliecinošs dokuments, kas piešķir priekšrocības.”¹

Atbildot uz 25.10.2016. vēstulē norādīto, ka Rīdzinieka kartes turētāji, kuri ir SIA “Mobilly” klienti un kuriem paralēli nav atvērts vai aktivizēts SIA “Rīgas karte” administrētais elektroniskās naudas konts, tiek nostādīti nevienlīdzīgā stāvoklī, RD skaidro, ka “RD ir tiesīga noteikt atlaides saņemšanas nosacījumus. Konkrētajā gadījumā tas ir pienākums

¹ Rīgas domes 14.11.2016. Nr.2-31/RD-16-2609-nd vēstule.

*norēķināties ar Rīdzinieka karti, kas ietver pienākumu atvērt un aktivizēt kartei piesaistītu kontu.”*² Konstatējams, ka šis skaidrojums norāda uz RD saistošo noteikumu Nr.206 normu konkurenci ierobežojošo un patērētājus diskriminējošo raksturu.

Tāpat KP skatījumā RD norādītais mērķis, ieviešot samazinātu maksu par Rīgas pašvaldības maksas autostāvvietu lietošanu, lai ierobežotu privāto transportlīdzekļu plūsmu Rīgas vēsturiskajā centrā A un R zonā, netiek sasniegts, ja patērētāji var saņemt atlaidi izmantojot norēķiniem tikai Rīdzinieka karti, kuru uztur un administrē SIA “Rīgas karte”. Šāds mērķis KP skatījumā ir sasniedzams, neieviešot diskriminējošus ierobežojumus attiecībā uz citiem konkurentiem un patērētājiem. Tiesības vairākiem uzņēmumiem, tajā skaitā SIA “Mobilly”, piemērot maksu ar atlaidi par Rīgas pašvaldības maksas autostāvvietu lietošanu B, C un D zonās tieši pretēji nodrošinātu efektīvāk sasniegt norādīto mērķi – privātā transportlīdzekļa ierobežošanu Rīgas vēsturiskajā centrā.

Papildus KP norāda, ka likuma “Par pašvaldībām” 43.¹ panta pirmā daļa paredz, ka, *izstrādājot saistošo noteikumu projektu, tam pievieno paskaidrojuma rakstu, kurā sniegta [...] informācija par plānoto projekta ietekmi uz pašvaldības budžetu, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā [...] un konsultācijām ar privātpersonām.* Savukārt 2016.gada 1.marta grozījumu “grozījumi Rīgas domes 2013. gada 5.februāra saistošajos noteikumos Nr.206 “Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi”” (ar ko tika ieviests vēl viens norēķinu veids – *Rīdzinieka karte*) paskaidrojuma rakstā norādīts, ka tas veicinās transporta plūsmas samazināšanu Rīgas vēsturiskajā centrā A un R zonā, motivējot Rīgas iedzīvotājus savus transportlīdzekļus novietot B, C un D zonā. Turklāt, paskaidrojuma rakstā nav sniegts vispār nekāds pamatojums plānotiem un acīmredzami brīvu konkurenci izslēdzošiem un uzņēmējdarbības vidi attīstību kavējošiem ierobežojumiem. Tieši pretēji, pie informācijas par saistošo noteikumu ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā ir norādīts, ka netiek paredzēta būtiska ietekme uz to, kaut arī konsultācijas ar privātpersonām, kas var konkurēt ar RS, nav veiktas. Savukārt, izstrādājot saistošo noteikumu projektu, tas tika saskaņots ar Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekotāju RS.

Kopumā ir secināms, ka tikai RD skaidrojums ierobežo RS rīcību - noslēgt līgumu ar SIA “Mobilly”, lai arī SIA “Mobilly” varētu saviem klientiem, kuri ir *Rīdzinieka kartes* turētāji, piemērot noteikto 20% atlaidi autostāvvietas lietošanas maksai B, C un D zonās. Savukārt RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punktā ietvertais nosacījums “*norēķinos izmantojot Rīdzinieka karti*” un RD sniegtais skaidrojums norāda uz sākotnējo nodomu radīt priekšrocības konkrētā pakalpojuma sniegšanā pašvaldības kapitālsabiedrībai RS, tādējādi nepamatoti ierobežojot konkurenci.

Publiskas personas kapitālsabiedrība un to privātā sektora konkurentu pakļaušanu vienādam tiesiskajam regulējumam ir būtisks godīgas konkurences ievērošanas priekšnoteikums, nodrošinot, ka netiek deformēta konkurence tirgū. Tāpat KP skatījumā RD kā publiskās personas rīcība un tās saistīto kapitālsabiedrību darbība attiecībā par RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punktu pārkāpj konkurences neitralitātes principu, jo privātā sektora konkurenti nedrīkst tikt pakļauti stingrākam vai nelabvēlīgākam regulējumam nekā publiskas personas kapitālsabiedrība. Konkurences neitralitātes princips paredz, ka visiem uzņēmumiem, neatkarīgi no to piederības, ir jānodrošina un jāpiemēro vienāds regulējums un piederība publiskai personai nedrīkst radīt priekšrocības publiskas personas kapitālsabiedrībai. Ņemot vērā iepriekš minēto, KP skatījumā, RD, izdodot šādu skaidrojumu, pārkāpj konkurences neitralitātes principu, jo pašvaldības kapitālsabiedrības ekonomisko interešu aizsardzībai nepamatoti sašaurina RD saistošo noteikumu Nr.206 14.¹ punktā minēto – “*norēķinos izmantojot Rīdzinieka karti*”, turklāt RD saistošo noteikumu Nr.206 paskaidrojuma rakstā nav minēts šāds skaidrojums. Līdz ar to KP lūdz vērtēt, vai ir saskatāma prettiesiska pašvaldības

² Rīgas domes 14.11.2016. Nr.2-31/RD-16-2609-nd vēstule.

amatpersonu vai institūciju rīcība vai pašvaldības normatīvo aktu neatbilstība ārējiem normatīviem aktiem ar augstāku juridisko spēku.

Priekšsēdētāja p.i.

J. Račko